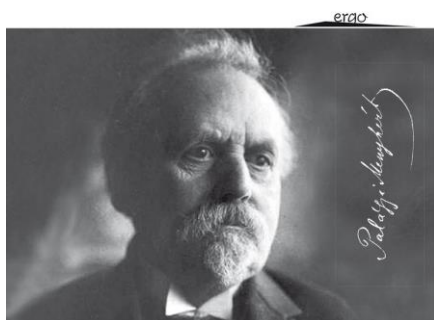

Észlelés és fantázia – Válogatás Palágyi Menyhért írásaiból

VÁLOGATÁS
PALÁGYI MENYHÉRT ÍRÁSAIBÓL

Észlelés és fantázia

Szerkesztette
BOGDANOV EDIT – SZÉKELY LÁSZLÓ

A Gondolat Kiadó és az MTA közös gondozásában jelent meg az *Észlelés és fantázia – Válogatás Palágyi Menyhért írásaiból* című könyv. A Bogdanov Edit és Székely László által válogatott, szerkesztett és részben fordította kötet igazságot kíván szolgáltatni az 1859-ben Pakson született és 1924-ben Darmstadtban elhunyt, filozófus szellemének. A szerkesztők egy csaknem kétévtizedes kutatás eredményeit közölték kötetükben, amely egy rendkívül sokoldalú gondolkodót mutat be: Palágyi Menyhért több tudományterületen – téridő elmélet, esztétika, irodalomtudomány, filozófia – alkotott.

Bogdanov Edit szerkesztő Palágyi Menyhért pályafutásáról írt tanulmányából megtudjuk, hogy a filozófust édesapja mérnöknek szánta, így az érettségét követően a Műegyetemen tanult, ahol Kőnig Gyula professzor tanítványa volt, és 1881-ban matematika-fizika szakos tanári oklevelet szerzett. Ezt követően azonban az irodalom, az esztétika és filozófia felé fordult.

Másik tanulmányában Bogdanov Edit a polihisztor tudós fantáziatanát elemezve rámutat, hogy Palágyi a fantáziát, a megszokottól eltérő módon elsősorban nem képiként és szellemi folyamatként gondolta el, hanem vitális folyamatnak tekintette, és úgy vélte, a tapintás képezi alapját a fantáziatevékenységnek. Ezzel egy jelentős fordulatot hozott az addigi imaginatív szemléletbe.

Székely László szerkesztőtárs egy helyen jelzi, hogy a magyar tudós Albert Einstein fizikus méltó kritikusa is volt: „... a tér és az idő nem szemléletünk két önálló formája, hanem a téridő, mint egyetlen szemléleti forma két egymást kölcsönösen föltételező, egymás pólusát képező mozzanata. E koncepció keretében vezeti be azután Palágyi az áramló tér fogalmát. Majd ennek nyomán a tér és az idő szimmetriáját, valamint fejti ki dimenzióelméletét, melyben a tudat, illetve a logikai ítélőképesség lehetősége összekapcsolja a tér három és az az idő egydimenziós – ennek megfelelően az egyetlen szemléleti formát alkotó téridő négydimenziós – voltával.”